

Please note! This is a self-archived version of the original article.

Huom! Tämä on rinnakkaistalenne.

To cite this Article / Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Koivula, U-M. & Laine, P. (2019) Yrittäjyyttä edistämässä. Teoksessa Kumpula, A., Alakoski, A., Vuoristo, N., Koivula, U-M., Reino, E., Narkaus, M. & Kipponen, A. (toim.) Duunipolkuja : tavoitteista totta. Tampereen kaupunki, työllisyys- ja kasvupalvelut, s. 53 - 59.

URL: https://www.tampere.fi/tiedostot/d/MlmeDQNR5/Duunipolkuja_tavoitteista_totta.pdf

YRITTÄJYYTTÄ EDISTÄMÄSSÄ

Ulla-Maija Koivula, Tampereen ammattikorkeakoulu • Päivi Laine, Metropolia Ammattikorkeakoulu

Työ on ihmisille paitsi toimeentulon myös hyvinvoinnin ja onnellisuuden lähde. Pahimmillaan se kuluttaa loppuun voimavarat ja terveyden (Rauramo 2017).

I Katsaus yrittäjyyskasvatukseen ja -koulutukseen

Moni yrittäjä on oppinut yrittämisen elinkeinonaan työskentelemällä omien vanhempiensa tai sukunsa yrityksessä. Yritys on saatettu periä tai ellei suoranaisesti peritty, yrittäminen on perheyhteisössä opittu tapa ansaita toimeentuloa ja tehdä itseä kiinnostavaa työtä.

Pohjanmaa on Suomen yrittäjyysvaltaisimman alue (Kuntakatsaus 2016.) Johtuuko tämä siitä, että yrittäjyys ”periytyy” vai ovatko pohjanmaalaiset erityisen yrittäjähenkisiä ihmisiä? Vai onko yrittäjyyskasvatus ja -koulutus jotenkin erityisesti hyvin hoidettua tuolla alueel-

la? Yrittäjyyden opettaminen onkin vakiinnuttanut asemansa koulutuksessa viimeisinä vuosikymmeninä.

Toimialasta riippumattonta yleistä yrittäjyyskoulutusta alettiin järjestää 1980-alkupuolella. Sitä ennen oli vallalla käsitys, että yrittäjyyskoulutusta ei tarvita vaan se saattaa jopa heikentää yrittäjyyshaluja. Yrittäjyyskoulutus alkoi kehittyä erityisesti 1990-luvun laman myötä.

Yrittäjyyskoulutuksen sukupolvia

Yrittäjyyskoulutuksessa voidaan erottaa kolme eri vaihetta (ks. Yrittäjyyskasvatuksen suuntaviivat 2009; Kyrö, Lehtonen & Ristimäki 2007; Pache & Chowdury 2012.)

1.) Yrittämisen taidot - Education for entrepreneurship

Ensimmäisessä vaiheessa, joka Suomessa tapahtui 1980-lopulla, luovuttiin yrittäjyyden piirreteorioista ja yrittämisen ”biologisista” selitysmalleista ja alettiin kouluttaa yrittäjyystaitoja. Koulutuksen sisällöissä korostuivat liiketoimintasuunnitelman laadinta, markkinointi ja taloushallinnan taidot. Keskiössä oli yrittäjyyteen liittyen valmiuksien edistäminen.

2.) Yritystaitoja yrittämällä - Education through entrepreneurship

Toisessa vaiheessa, 1990-luvun lopulta, yrittäjyyskoulutuksissa alkoi korostua tekemällä oppiminen. Tästä esimerkkinä ovat esimerkiksi Jyväskylän ammattikorkeakoulun Tiimiakatemia tai Tampereen ammattikorkeakoulun Proakatemia, joissa opiskelijat perustavat oman yrityksen ja oppivat yrittäjyystaitoja käytännön tekemisen kautta. Vastaavia malleja on useissa ammattikorkeakouluissa.

3.) Yrittäjämäinen toimintakulttuuri - Embedded entrepreneurial learning environment

Kolmannessa vaiheessa, 2000-luvun loppupuolelta, yrittäjyyskoulutuksesta siirryttiin enemmän yrittäjyyskasvatukseen. Yrittäjyystaitojen oppimisen lisäksi korostettiin yritteliäisyyden, sisäisen yrittäjyyden oppimista. Yritteliäisyys on sekä asenne että toimintatapa. Huomio kiinnitettiin myös siihen, miten oppimisym-

päristö saadaan sellaiseksi, että se tukee omaehtois- ta toimintaa, innovatiivisuutta, projektioppimista ja yritysintentiona, toisin sanoen yrittäjämäistä toimintakulttuuria.

Yrittäjyyskoulutuksessa ja - koulutuksessa opettajan rooli voi painottua eri tavoin. Seuraavassa taulukossa on Anderson & Jackin mallia (2008) mukaallut Lassila (2016, 16).

Taulukko 1. Yrittäjyyskasvattajan roolien tyypittely (Lassila 2016.)

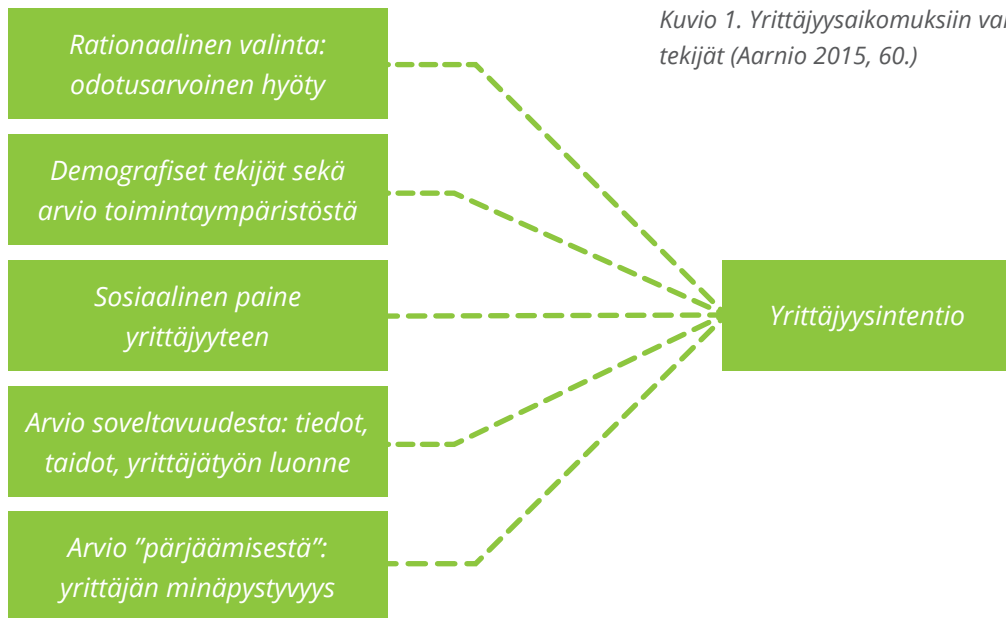
LÄHESTYMISTAPA	PÄÄTEHTÄVÄ	ESIMERKKEJÄ PEDAGOGISISTA RATKAISUISTA
Teoreettinen	Teoreettisen tietämyksen lisääminen ja kehittäminen	Yrittäjyyden teoreettisen, abstraktin ja yleisen tietämyksen ja ymmärryksen lisääminen ja yhdistäminen perehtymällä yrittäjyystutkimuksiin ja tieteellisiin keskusteluihin
Teoriaa soveltava	Analyttisten taitojen kehittäminen	Analyttisten taitojen kehittäminen ratkaisemalla ongelmia, analysoimalla yritystapauksia, liiketoimintasuunnitelmia, yrittäjien tarinoita, luennoitsijavierailuja
Tekninen	Tiedon soveltaminen	Nykyisten liiketoimintasuunnitelmien kehittäminen ja muotoilu reflektoidulla ja hankkimalla tietoa eri lähteistä, yrityspelit, virtuaaliympäristöt
Käytännönläheinen	Taitojen soveltaminen ja käyttö	Työharjoittelu yrityksissä, mentorointi, yritysvierailut, tekemällä oppiminen, verkostoihin osallistuminen
Luova, innovatiivinen	Luova toiminta, innovointi ja havainnointi	Liikeideoiden luominen, liiketoimintakonseptien esittäminen, vapaa ja luova ajattelu, vuorovaikutus, suulliset esitykset, työpajat, draama

Teoreettinen ja teoriaa soveltava painotus on tyyppillisintä yliopistoissa toteutettavalle yrittäjyyskasvatukselle, kun taas tekninen ja käytännönläheinen painotus on yleistä ammattikorkeakoulu- ja opistotasoisessa yrittäjyyskasvatuksessa tai eri hankkeissa toteutetuissa yrittäjyyskursseilla. Luova ja innovatiivinen ote on osa niin sanottuja 21:n vuosituhannen taitoja (21st century skills), joita jokaisessa koulutuksessa, ensimmäisestä kolmanteen asteeseen, pitäisi toteuttaa. (AT21CS 2010)

Yrittäjyyskasvatuksesta ja -koulutuksesta aitoon yrittäjyyteen

Yrittäjyyskasvatuksen vaikutuksia tulevaan toimintaan yrittäjänä on tutkittu varsin vähän ja asia on enemmän uskon kuin tutkimustulosten varassa. Tämä johtuu siitä, että ajanjakso yrittäjyyskasvatuksen ja yrittäjätoiminnan välillä on usein pitkä. Yrittäjyysaikomuksia selittävät myös monet muut tekijät kuin yrittäjyystaitojen ja -asenteen oppiminen. Aarnion (2015, 60) tutkimuksessa ”Opiskelijasta yrittäjäksi” on kehitelty malli yrittäjyysaikomuksiin vaikuttavista tekijöistä. Malli on jatkokehitemä Kautosen (2013) mallista. (Kuvio 1)

Kuvio 1. Yrittäjyysaikomuksiin vaikuttavat tekijät (Aarnio 2015, 60.)

Yrittäjyysintentionioihin vaikuttavat paitsi tieto yrittäjyydestä ja siihen liittyvät tiedot ja taidot, myös käsitys ”minäpystyvyydestä”, sosiaalinen paine, toimintaympäristöarvio sekä odotusarvo yrittäjyyden hyödystä. Yrittäjyyskasvatuksella voidaan oppia yrittäjyystaitoja, mutta myös minäpystyvyyttä. (Johansen 2018.)

Opetus- ja kulttuuriministeriön ”Koulutusten yrittäjyyslinjaukset, 2017” ohjeistaa ja linjaa yrittäjyyskoulutuksia. Ne toimivat konkreettisenä toiminnan arvioinnin ja kehittämisen apuna oppilaitosjohdolle,

henkilöstölle sekä muille yrittäjyyskasvatustoimijoille. (OKM 2017.) Tutkimuksen mukaan nuoret kaipaavat yrittäjyydestä lisää tietoa ja opetusta kouluissa, erityisesti esimerkiksi riskinotosta, taloustaidoista ja epävarmuuden sietämisestä. (Kun koulu loppuu - nuorten tulevaisuusraportti 2018.)

Kansallinen koulutuksen arviointikeskus (KARVI) toteutti yrittäjyyttä ammatillisessa koulutuksessa ja korkeakouluissa käsittelevän arvioinnin vuosina 2017–2018 (Huusko et. al. 2018). Tutkimukseen osallistui

kaikkiaan 13 088 opiskelijaa ja tutkinnon suorittajaa peruskoulutuksesta sekä yli 200 koulujen henkilökunnan edustajaa. Ammatillisessa koulutuksessa yrittäjyysopintoja suorittaneiden into aloittaa oma yritystoiminta tai olla mukana yritystoiminnassa oli lisääntynyt neljäsosalla osallistujista, mutta viidenneksellä se oli vähentynyt. Korkeakouluissa into yrittäjyyteen oli lisääntynyt noin puolella ja vähentynyt noin kymmenellä prosentilla. (emt. 100, 120.). KARVI:n tutkimuksen mukaan palaute yrittäjyysopinnoiden laadusta, toteuttamista ja vaikuttavuudesta oli siten parempi korkeakouluasteella kuin ammatillisessa koulutuksessa. Osin tähän vaikuttanee myös se tulos, että erityisesti ammattikorkeakoulutuksessa on myös opiskelijoita, jotka tulevat amk-opintoihin nimenomaan hankkimaan yrittäjätaitoja (erityisesti liiketalouden koulutusohjelmiin).

Yrittäjyyskasvatuksella on merkitystä erityisesti yrittäjämäisen asenteen, yrittäjyyteen liittyvien taitojen ja työelämysuhteiden kehittymisen kannalta. Miten tämä realisoituu käytännön yrittäjäksi ryhtymiseen edellyttää myös muita yrittäjyyttä tukevia tekijöitä, kuten esimerkiksi yrittäjämönteistä ja -tukevaa toimintaympäristöä.

II Yrittäjyys työllistymisen muotona

Yrittäjä on itsensä työnantaja. Yrittäjän tärkein taito on oman alan vahva ammatillinen osaaminen ja asiakasymmärrys. Hän on tehnyt osaamisestaan ammatin. Tilastokeskuksen (2018) mukaan vuonna 2017

Suomessa aloitti 30 169 uutta yritystä. Aloittaneiden yritysten osuus koko yritysmäärästä oli 7,9 %. Koko 2000-luvulta lähtien uudet työpaikat Suomessa ovat syntyneet pieniin ja keskisuuriin yrityksiin (Yrittäjyys Suomessa 2019).

Yrittäjäksi ryhtymiseen motivoivat monet eri tekijät. Yrittäjyys tarjoaa yrittäjälle mahdollisuuden voiton tavoitteluun, itsenäiseen ja luovaan työskentelyyn, tai syynä yrittäjyyteen voi olla uhkaava työttömyys, viihtymättömyys olemassa olevassa työssä, etenemismahdollisuuksien puute tai sosiaalinen marginaalisuus. Usein taustalla ei kuitenkaan ole yhtä ainoaa tekijää, vaan on kyse monen tekijän summasta. (Hytti, n.d.) Yrityksen perustamisen lähtökohta on selkeä toiminta-ajatus, jonka pohjalta yrittäjä rakentaa hyvän liiketoimintasuunnitelman. Yrittäjätaitoja voi oppia itsenäisesti - yritys erehdys mentaliteetilla, ammatillisen tai muun koulutuksen yhteydessä suorittamalla esimerkiksi yrittäjätutkinnon, erilaisilla yrittäjäkursseilla, itseopiskellen, työssä, toisilta yrittäjiltä, kuten mentoroinnin avulla.

Yrittäjyyden uudet muodot ovat niin sanotut "sekatyöt". Perinteisen yrittäjyyden rinnalle on tullut myös niin sanotut epätyypilliset yrittäjyyden muodot. Globaalit trendit kuten väestön ikääntyminen, maahanmuutto, digitalisaatio muuttavat usein työn luonnetta. Työ on usein ajasta ja paikasta riippumatonta, projektimaista ja se edellyttää tekijältä yrittäjyyttä tai yrittäjämäistä asennetta palkkatyössä. (Korkeakoulutus

“Mentorointiin tarvitaan avointa mieltä, innostusta ja toisen ihmisen aitoa huomioonottamista.”

ja tutkimus 2030 -luvulle.) Jotkut ammatit ovat myös muuttuneet täysin yrittäjävetoisiksi, esimerkiksi yrittäjyys on lähes pakollista kampaajan ammatissa. Pitkät työurat tulevat korvautumaan vaihtuvilla opiskelu-, työura- ja yrittäjyysjaksoista.

Yrittäjyyden uusia muotoja (NewCo Helsinki 2017).

- Franchising-yrittäjyys; Mahdollistaa yrittäjätoiminnan aloittamisen ilman omaa liikeideaa.
- Kevyt yrittäjyys; Niin sanottu kevytyrittäjyys on työn tekemisen muoto, jossa henkilö hankkii itse työnsä ja määrittelee sille hinnan.
- Sivutoiminen yrittäjyys; Yrittäjätoiminnan aloittaminen sivutoimisuutena, esimerkiksi päätyön tai opiskelun ohella on suositeltavaa, jos ei ole vielä varma, onko liiketoiminta kannattavaa.
- Startup-yrittäjyys; Startup-yrittäjyys ovat yleensä nuoria, toimintansa alkuvaiheessa olevia teknologia-alan yrityksiä, joiden liikeideassa on jotain uutta ja erilaista.
- Osakkuus; Yrittäjyksen osakkaana toimiminen voi olla hyvin yrittäjämielistä toimintaa riippuen siitä, millä tavalla vastuut ja toimivalta on jaettu osakkaiden kesken.
- Tiimiyrittäjyys; Tiimiyrittäjyysessä usea henkilö, jolla on aikomus ryhtyä yrittäjäksi, perustaa yrityksen yhdessä.
- Sosiaalinen yrittäjyys; Yrittäjyksen perustamista suunniteltaessa eräs mahdollisuus on sosiaalisen yrityksen perustaminen.
- Yhteiskunnallinen yrittäjyys; Yhteiskunnallisen yrityksen erottaa muista yrityksistä sen ensisijainen päämäärä.

Epätyypilliset työajat ja vuorotyö, määräaikaisten ja osa-aikaisten työsuhteiden erityisesti maahanmuuttajilla yleisiä ja tyypillisiä (Honkamaa 2019.) Koulustaustalla ja Suomessa hankitulla koulutuksella ja työkokemuksella on merkittävä vaikutus työllistymiseen.

Moni maahanmuuttaja ei kuitenkaan työllisty koulutustaan vastaavaan työhön. (TEM 2019.) Suomessa toimivat ulkomaalaistaustaiset yrittäjät ovat lähtöisin lähes 130:stä eri valtiosta. Yrittäjien yleisin taustamaa on entinen Neuvostoliitto yli viidenneksen osuudella, sitten Viro (14,1 %), Turkki (7,4 %) ja Kiina (4,9 %). (Luhatala 2018.)

III Mentorointi yrittäjyyden tukea

Mentorointitoiminta on tärkeässä asemassa uuden yrittäjän kehittämisessä. Mentori on kanssakulkija, luotsi, opas, ei opettaja eikä konsultti. Mentoritavalla henkilöä voidaan kutsua aktoriksi. Mentoroinnista on useita määritelmiä, mutta ydin on, että kokeneempi henkilö opastaa alalle tulevaa tai ammatillisesti uransa alkuvaiheessa olevaa. Mentorimalli on lähellä tuhansia vuosia käytössä ollutta mestari-kisälli -mallia. (Lipponen 2014.) Mentorointi on ihmisten välistä vuorovaikutusta, jossa tiedonvälitys ja oppiminen ovat keskeisessä roolissa. Mentorointiin tarvitaan avointa mieltä, innostusta ja toisen ihmisen aitoa huomioonottamista. Tärkeätä mentoroinnin aikana on saada mentoritavat oivaltamaan omaan uraansa liittyviä keskeisiä asioita. (Luhanko-Aalto 2017.) Vuorovaikutus kokeneemman mentorin (valmentajan tai fasilitoijan) kanssa on keskustelua, ideointia, ajatusten palloittelua tai omien kokemusten reflektointia toisen kanssa. (Ojala 2018.) Mentorointia tarjotaan runsaasti yrittäjiksi aikoville tai jo yrittäjille. Suomessa on yksityisiä henkilöitä, yrityksiä, järjestöjä, koulutusorganisaatioita, jotka tarjoavat mentorointia maksullisena tai maksuttomana palveluna.

Lähdeluettelo

- AT21CS. 2010. *Draft White Paper 1, Defining 21st century skills*. <http://cms.education.gov.il/NR/rdonlyres/19B97225-84B1-4259-B423-4698E1E8171A/115804/defining21stcenturyskills.pdf>
- Aarnio, L. 2015. *Opiskelijasta yrittäjäksi. Opiskelijayrittäjyys suomalaisissa korkeakouluissa lukuvuonna 2014-2015. Suomen Yrittäjät ja Opiskelun ja koulutuksen tutkimussäätiö. Otus*. <https://drive.google.com/file/d/0B9L1fvjudy3GZDZIuzRjSX-gxWnc/view>. Luettu 10.8.2019.
- Anderson, A. R. & Jack, S. L. 2008. *Role typologies for enterprising education: The professional artisan?* *Journal of Small Business and Enterprise Development* 15 (2), 259 - 273.
- Honkamaa, Antti. 2018. *Kauppakamari: Koulutetut maahanmuuttajat vahvistavat Suomen taloutta ja hyvinvointia. Kauppalehti*. Luettu 18.6.2019. <https://www.kauppalehti.fi/uutiset/kauppakamari-koulutetut-maahanmuuttajat-vahvistavat-suomen-taloutta-ja-hyvinvointia/94cd4033-f3f5-3b87-9351-79f403a1883b>
- Huusko, Mira; Vettenniemi, Juha; Hievanen, Raisa; Tuurnas, Anni; Hietala, Risto; Kolhinen, Johanna; & Ruskovaara, Elena. (2018) *Yrittämään oppii yrittämällä. Yrittäjyys ammatillisessa koulutuksessa ja korkeakouluissa -arviointi. Julkaisut 25. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus (KARVI)*. https://karvi.fi/app/uploads/2018/11/KARVI_2518.pdf
- Hytti, Ulla. n.d. *Yrittäjyyden merkitys kasvaa. TE-palvelut. AVO*. Luettu 17.6.2019 http://www.ammattinetti.fi/artikkelit/detail/24_artikkeli
- Johansen, Vegard (2018). *Innovation Cluster for Entrepreneurship Education. Määrällisen tutkimuksen tulokset – Suomi. ENRI tutkimusmuistio 1*. https://nuoriyrittajyys.fi/wp-content/uploads/2018/03/Suomen-tulokset_ICEE_tutkimuksesta.pdf
- Kautonen, T. ym. 2013 “*redicting Entrepreneurial Behaviour: A Test of the Theory of Planned Behaviour*.” *Applied Economics*, 45(6), 697-707.
- Kun koulu loppuu - nuorten tulevaisuusraportti, 2018. TAT (Taloudellinen tiedotustoimisto) & Media*. Luettu 18.6.2019. <https://www.tat.fi/wp-content/uploads/2018/10/Kun-koulu-loppuu-Nuorten-tulevaisuusraportti-2018.pdf>
- Korkeakoulutus ja tutkimus 2030-luvulle. Taustamuistio korkeakoulutuksen ja tutkimuksen 2030 visiotyölle*. <https://min-edu.fi/documents/1410845/4177242/visio2030-taustamuistio.pdf> Luettu 5.6.2019
- Kuntakatsaus 2016 – Suomi-tietoa alueittain. Tilastokeskus*. <https://www.stat.fi/uutinen/suomi-tietoa-alue>. Luettu 29.8.2019.
- Kyrö, P, Lehtonen, H, Ristimäki, K. (Toim.) 2007, *Yrittäjyyskasvatuksen monia suuntia. Yrittäjyyskasvatuksen julkaisusarja, Nro 5/2007, Tampere*.
- Lassila, Hilka (2016) *Osallisena yrittäjyyskasvatuksellisessa verkostossa. Ammatillinen lisensiaatintutkimus. Ammatikasvatus. Kasvatustieteiden tiedekunta. Tampereen yliopisto*. <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/100280/LISU-RI-1481555545.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Lipponen Jussi (2014) *Miksi mentorointi kannattaa? A 36* Lipponen Jussi 2014. *Miksi mentorointi kannattaa? Teoksessa Keränen, Päivi & Sääntti, Risto & Rantala, Matti & Viikuna, Anna-Maria (toim.) Reittejä työn murroksessa. Elinkeino, liikenne- ja ympäristökeskus, Reitin, Vipuvoimaa EU:lta. Metropolia Ammattikorkeakoulu. 36-37.*
- Luhanko-Aalto, Riitta 2017. *Mentorointiopas. Opas mentorointikoordinaattoreille. Euroopan rakennerahasto. Kestävä kasvua ja työtä ohjelma. Vipuvoimaa EU:lta 2014-2020*. Luettu 17.6.2019 https://www.metropolia.fi/fileadmin/user_upload/TK/Julkaisut/pdf/2017_Luhanka_Aalto_Mentorointiopas_ERIL-LISJULKAISU.pdf

Luhtala, Tero 2018. Ulkomaalaistaustaisten yritysten määrä kasvoi taantumassakin. Kirjoitus perustuu Tilastokeskuksen Toimialoittaisen yritystietopalvelun tietoihin. Luettu 18.6.2019 <http://www.stat.fi/tietotrendit/artikkelit/2018/ulkomaalaistaustaisten-yritysten-maara-kasvoi-taantumassakin/>

NewCo Helsinki 2017. Mitä eroja on yrittäjyyden eri muodoissa? Luettu 17.6.2019 <https://newcohelsinki.fi/fi/ukkk/yrittajyyden-eri-muodot/>

Otala Leena-Majja 2018. Ketterä oppiminen. Keino menestyä jatkuvassa muutoksessa. Kauppakamari. Meedia Zone OU. Viro

OKM, Yrittäjyyskoulutus ja -kasvatus, 2019. Luettu 17.6.2019. <https://minedu.fi/yrittajyyskoulutus-ja-kasvatus>

Pache, Anne-Claire & Chowdury, I. Social entrepreneurs as Institutionally Embedded Entrepreneurs. Towards a New Model of Social Entrepreneurship Education. https://www.researchgate.net/publication/276183218_Social_Entrepreneurs_as_Institutionally_Embedded_Entrepreneurs_Toward_a_New_Model_of_Social_Entrepreneurship_Education. Luettu 10.8.2019.

Rauramo, Päivi 2017. Onni tulee portaita pitkin. Teoksessa Grön Irene & Rekola Leena (toim.) Onni tulee puun takaa. aDigi Oy. 61-65. Luettu 29.4.2019 https://www.metropolia.fi/fileadmin/user_upload/TK/Julkaisut/pdf/2017_grohn_onni_tulee_puuntakaa_MIKRO.pdf

TEM 2019. Kasvua ja hyvinvointia maahanmuutto- ja kotouttamispolitiikalla. Luettu 17.6.2019

<https://tem.fi/documents/1410877/11992263/Faktatieto%2Bmaahanmuutosta%2Bja%2Bkotouttamisesta%2B25012019/faa5862e-9f95-d674-199e-f8cf9b4ba2c4/Faktatieto%2Bmaahanmuutosta%2Bja%2Bkotouttamisesta%2B25012019.pdf>

Tilastokeskus 2018. Suomen virallinen tilasto (SVT): Aloittaneet ja lopettaneet yritykset [verkkajulkaisu]. ISSN=1797-0660. 2017, Vuonna 2017 aloitti eniten yrityksiä ammatillisen, tieteellisen ja teknisen toiminnan toimialalla. Helsinki: Tilastokeskus [viitattu: 18.6.2019]. Saantitapa: http://www.stat.fi/til/aly/2017/aly_2017_2018-10-31_kat_001_fi.html

Yrittäjyyskasvatuksen suuntaviivat. Opetusministeriön julkaisu 2009:7. <http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/78869/opm07.pdf>. Luettu 18.8.2019.

Yrittäjyys Suomessa 2019. Yrittäjät. Päivitetty 28.3.2019 Luettu 18.6.2019. <https://www.yrittajat.fi/suomen-yrittajat/yrittajyys-suomessa-316363>